

Pričevanje tigrovca Toneta Majnika o spopadu 13. maja 1941 na Mali gori

Povsem nepričakovano sem prišel do pisne izjave Jožeta Zalarja iz leta 1971, ki je neopažena ležala v arhivih ribniške Zveze borcev za vrednote NOB. Ker gre za zelo zanimiv zgodovinski vir, ki v mnogočem spreminja dosedanja vedenja o spopadu treh tigrovcev z italijansko patroljo 13. maja 1941 na Mali gori, sem celotno izjavo objavil na svoji domeni www.vojastvo-military.si, tudi s svojim komentarjem v članku *Jože Zalar, sokol, tigrovec, partizan (Izjava o Tonetu Majniku in spopadu 13. maja 1941 na Mali gori)*.

S tem zapisom želim samo obvestiti javnost, tudi strokovno, o omenjeni izjavi, ki si jo lahko zainteresirani v celoti ogledajo. Gre za prvo pisno izjavo enega od soudeleženi tigrovcev o spopadu 13. maja 1941 na Mali gori, saj sta doslej zgodovinarjem znani samo dve uradni pisni izjavi: vodje orožniške in karabinjerske patrolje iz Ribnice.

Za tiste bralce *Dela – Sobotne priloge*, ki vsaj delno poznajo delovanje protifašistične organizacije TIGR na Primorskem, predvsem pa spopad 13. maja 1941 na Mali gori, naj povem nekaj zanimivih in novih dejstev o tem spopadu.

Vsekakor je šlo za načrtovano **oboroženo** delovanje vodilne tigrovske trojke, ki so jo sestavljali: Danilo Zelen, vodja vojaškega dela TIGR-a, Ferdinand Kravanja, zapornik v Srbiji in Tone Majnik iz Ribnice). Punkt za sestajanje, oboroževanje in prikrito bivanje na terenu je organiziral Tone Majnik iz Ribnice, ki je za ta namen sprejel v TIGR svojega znanca in sostanovalca Jožeta Zalarja, davčnega slugo iz Ribnice. Zalar je pripravil na terenu tri bivake, sprejel in napotil Danila Zelena in Ferdinanda Kravano na skrivne lokacije, zatem pa je trojko tudi oskrboval in obveščal o trenutnem stanju.

O samem spopadu samo nekaj dejstev, ki doslej niso bila znana. Trije tigrovci so bili dejansko slabo oboroženi, saj so imeli vsak samo revolver in nekaj ročnih bomb. Ker pa so bili v gozdarski koči povsem obkoljeni in izpostavljeni nenehnemu obstreljevanju iz pušk in metanju ročnih bomb, niso mogli učinkovito odgovoriti v tem povsem strelskem obračunu, tudi zato, ker so bili napadalci dobro prikriti. Gozdarska koča je imela verjetno samo eno manjše okence, ki je bilo pod neprestanim ognjem. Lesena koča ni nudila nobenega pravega zaklona, zato so tigrovci morali v glavnem ležati. Kdor se je dvignil, da bi skozi oknu streljal na napadalce, je seveda tvegala, da bo zadet. Prvi je bil ranjen Kravanja. Velik pogum je pokazal Zelen, ki je splezal na »podstrešje« in razkril del strehe, da je lahko vrgel na napadalce dve ročni bombi!

Novo je tudi to, da je vodja karabinjerske patrolje nazadnje stopil proti koči in zavpil, da iščejo samo Toneta Majnika, pa naj se preda!

Ker niso imeli več streliva, se je Majnik predal in kasneje uspel zbežati proti Strugam, kjer mu je znanec prepilil lisice. Ali sta Kravanja in Zelen storila častni samomor, Majnik ni vedel povedati. Povedal pa je, da je Zelen vrigel dve ročni bombi šele potem, ko se je on že predal karabinerjem.

Še isti dan je Jože Zalar obiskal prizorišče spopada: koča je bila povsem razdejana, na strehi je bila luknja, v koči pa je našel še ročno bombo. Ko je naslednji dan zvedel, da je Majnik uspel zbežati, je Zalar zapisal: »**Tigrovci so bili sigurno izdani**«! Seveda pa ni povedal, kdo bi bil lahko izdajalec! V izjavi je samo navedel ljudi, ki so mu pomagali ... Med njimi ni bilo nobenega skojevca niti komunista!

Seveda pa izdajalca ni treba iskati po izjavah raznih pričevalcev, tudi tistih na televiziji.

Bolj verjetno je šlo za profesionalno napako podpolkovnika Draga Slekovca, načelnika ObC v Ljubljani, ki je konec leta 1940 obiskal Lovra Hacina, šefa zloglasne politične policije in menda tudi nemškega agenta, in dosegel, da je policija preklicala tiralico za Danilom Zelenom, ker je bil zelo agilni tajni sodelavec v odnosu na italijanske in nemške oborožene sile. Seveda pa je tako Lovro Hacin izvedel, kje se nahaja Danilo Zelen, in nadaljeval policijsko kontrolo nad Zelenom in njegovimi zvezami, po aprilski kapitulaciji VKJ tudi z italijanskim okupatorjem. Karabinjerski kapetan Onnis je kaj kmalu odkril (tajna kontrola pisem), da se Zelen skriva v okolici Ljubljane ...

Orožnik Pišorn je gotovo iskal Majnika, ki je nenadoma izginil iz Ribnice! Ta je po spopadu na Mali gori odšel med partizane. Tudi Kravanja! Verjetno bi tam našli tudi Danila Zelena, podobno kot je to storil Janko Premrl - Vojko, tigrovec, partizan in narodni heroj!

**Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju,
Ljubljana**